

Votaziun dal pievel
dals 28 da november 2004
Explicaziuns dal cussegl federal

- 1 Refurma da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns**
- 2 Nov urden da finanzas**
- 3 Perscrutaziun da cellas embrionalas da basa**

Refurma da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns (RFI)

La dumonda da votaziun è:

Vulais Vus acceptar il conclus federal dals 3 d'october 2003 davart la **refurma da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns (RFI)?**

Il cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar il conclus federal.

Il cussegl naziunal ha acceptà il project da votaziun cun 126 cunter 54 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 38 cunter 2 vuschs.

Il pli impurtant en furma concisa

Il federalissem sco pitga principala da noss stadi federal ha pers da sia substantza durant ils ultims onns. La confederaziun ademplescha oz memia bleras incumbensas e restrenscha la libertad creativa dals chantuns. I dat duplicitads ed intschertezas tar las competenzas. Ils currents da finanzas èn nunsurve-saivels, las differenzas tar la forza finanziaria dals chantuns memia grondas.

Pertge
ina revisiun?

La confederaziun ed ils chantuns vulan eliminar questas mancanzas e concepir da nov la repartiziun da las incumbensas e la gulivaziun da finanzas cun midar 27 artitgels da la constituziun:

Il punct central
da la revisiun

- La confederaziun duai mo surpigliar las incumbensas che ston vegnir regladas en moda unifurma u che na pon betg vegnir ademplidas dals chantuns. Per las autras incumbensas èn cumpetents ils chantuns.
- I dat vinavant incumbensas che restan en la cumpetenza communabla da la confederaziun e dals chantuns. Per quests cas èn previsa novas furmas da collavuraziun. Ils chantuns vegnan er a collavurar pli fitg tranter els.
- Cun ina gulivaziun da finanzas sistematica gidan la confederaziun ed ils chantuns pli bainstants ils chantuns pli debels da finanzas (gulivaziun da resursas). Grevezzas spezialas dals chantuns cun territoris da muntogna u cun centers urbans vegnan er purtadas da la confederaziun (gulivaziun da grevezzas).

Clera repartiziun
da las incumbensas

Meglra
collavuraziun

Gulivaziun
da finanzas
sistematica

La RFI na duai betg chaschunar ina grevezza supplementara per la confederaziun e per la totalitad dals chantuns. Sulettamain ina compensaziun limitada da l'inegualitad vegn ad effectuar expensas supplementaras al cumenzament.

Totalmain naginas
expensas
supplementaras

Per ina minoritad en il parlament n'è la reforma betg ida lunsch avunda, perquai che quella na prevesa nagina limitaziun da las differenzas tar las grevezzas fiscalas. Intginas parlamentarias ed intgins parlamentararis han er temi ch'ils chantuns vegnissan surdumandads en connex cun prestaziuns socialas impurtantas.

Objecziuns
e temas

Per il cussegl federal, il parlament ed ils chantuns è la reforma in pass essenzial per renovar il federalissem. Ella pussibilitescha che las incumbensas vegnan ademplidas en moda pli efficazia e pli favuravla e rinforza la solidaritad tranter il chantuns.

Posiziun
dal cussegl federal,
dal parlament
e dals chantuns

Il project da votaziun en detagl

La refurma da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns (RFI) prevesa mesiras che cumpletteschan e cundizioneschan ina l'otra:

1. Detretschament da las incumbensas

La RFI regla las competenzas dal stadi tenor il suandant princip: La confederaziun surpiglia mo las incumbensas che surpissan las pussaivladads dals chantuns u che ston vegnir regladas en moda unifurma en l'entira Svizra. Plinavant vala: La communad che profitescha d'ina prestaziun, decida davart la prestaziun e surpiglia ils custs da quella. Uschia surpiglian ils chantuns la responsabladad exclusiva dad indesch e la confederaziun tala da set secturs che avevan fin uss ina responsabladad communabla. En il sector da chasas da dimora e da lavuratori per personas invalidas vul la confederaziun dentant definir standards minimals legals che ston vegnir resguardads en l'entira Svizra.

La **confederaziun suletta** è competenta per:

- prestaziuns individualas da la AVS
- prestaziuns individualas da la AI
- sustegniment da las organizaziuns da personas attempadas e da personas impedidas per activitads che concernan l'entira Svizra
- construcziun, gestiun e mantegniment da las vias naziunalas
- defensiu naziunala (material da l'armada ed equipament persunal)
- centralas da cussegliazion agricula*
- allevament da muvel*

Ils chantuns sulets èn competents per:

- contribuiziuns da construcziun e da gestiun a chasas da dimora, a lavuratori ed a centers da di per personas invalidas
- scolaziun speziala
- sustegniment da las organizaziuns da personas attempadas e da personas impedidas (activitads chantunalas e communalas)
- stipendis fin il stgalm secundar II
- separaziun dal traffic e passadis a nivel ordaifer las aglomeraziuns
- contribuiziuns a lieus da scolaziun per il persunal spezialisà da las professiuns socialas*
- gimnastica e sport (sport da scola voluntari, meds d'instrucziun)*
- plazzas aviaticas*
- protecziun da la patria e tgira da monuments (objects d'impurtanza regiunala e locala)*
- meglieraziun da las relaziuns d'abitat en il territori da muntogna*
- cussegliazion agricula chantunala*

2. Novas furmas da collavuraziun

Incumbensas communablas. Sch'il gener da l'incumbensa e la regionalitad da la Svizra pledan a favur d'ina collavuraziun, partan la confederaziun ed ils chantuns vinavant la responsabladad e la finanziaziun. En ils suandants deschet secturs vegnan els a fixar comunablamain las finamiras e – sin basa da quellas – ils programs. La confederaziun vegn a sustegnair ils chantuns tras contribuiziuns globalas e controllar, sche las finamiras èn vegnidadas cuntanschidas. Ils chantuns survegnan uschia dapli libertad d'agir per realisar il dretg federal.

La **confederaziun ed ils chantuns** èn **comunablamain** competents per:

- prestaziuns supplementaras
- stipendis sin il plaun universitar
- traffic d'aglomeraziun (da nov)
- vias principalas
- executiun da chastis e mesiras
- mesiraziun uffiziala
- reducciun da las premias tar l'assicuranza da malsauns*
- traffic regiunal*
- meglieraziuns da structura en l'agricultura*
- protecziun cunter canera per lung da vias chantunalas e communalas*
- protecziun da la patria e tgira da monuments (objects d'impurtanza naziunala)*
- protecziun da la natira e da la cuntrada*
- protecziun cunter aua gronda*
- protecziun da las auas*
- tgira dal gaud*
- surveglianza da chatscha*
- surveglianza da pestga*

Collavuraziun interchantunala. La RFI prevesa ultra da quai ch'ils chantuns collavurian pli fitg in cun l'auter. Sin dumonda dals chantuns po la confederaziun da nov declarer contracts interchantunals sco generalmain liants u obligar chantuns da sa participar a tals contracts. In chantun sto pagar ad in auter chantun per ina prestaziun ch'el dovra da quest chantun – ma survegn dentant er dretgs da cundecisiun. In exempel: En la medischna da perfecziun èn resultadas surcapacitads durant ils ultims onns. La RFI ha en mira da concentrar la medischna fitg spezialisada en paucs centers. Ella gida uschia a reducir ils custs senza periclitar il provediment medicinal optimal.

En ils suandants secturs è previsa ina **collavuraziun interchantunala**:

- instituziuns per l'integraziun e l'assistenza da persunas impedidas
- medischna da perfecziun e clinicas spezialas
- universitads chantunalas
- scolas autas professiunalas
- traffic d'aglomeraziun
- executiun da chastis e mesiras
- indrizs culturals d'impurtanza surregiunala
- economisaziun da rument
- sereneras

3. Refurma da la gulivaziun da finanzas

Index da resursas. Da nov vegn erui in index da resursas che cumpareglia il potenzial d'in chantun cun il potenzial da la Svizra. La media svizra importa 100 puncts da l'index. Chantuns cun passa 100 puncts valan sco chantuns cun bleras resursas, tals cun main che 100 puncts sco chantuns cun paucas resursas. Il potenzial da resursas vegn calculà tras l'entrada e la facultad suttamessa a la taglia da las persunas natiralas e tras ils gudogns da las persunas giuridicas.

Eliminar fauss impuls. Cunquai che differentas contribuziuns federalas vegnan calculadas oz tenor l'autezza da las expensas, exista la tendenza da realisar projects memia chars e surdimensiunads per survegnir tras quels uschè blers meds da gulivaziun da finanzas sco pussaivel. Quai è in fauss impuls ed impedescha ch'ils daners da taglia vegnian duvrads en moda economica. La nova gulivaziun da finanzas eliminescha talas mancanzas.

* Questas incumbensas n'èn betg object dal project, cunquai ch'ellas vegnan regladas sin il stgalim da la lescha. Ellas èn enumeradas per ch'i saja pussaivel da dar ina survista da l'entira RFI.

Gulivaziun da resursas. Tras la *gulivaziun da resursas* rinforzeschan la confederaziun ed ils chantuns cun bleras resursas ils chantuns cun paucas resursas. La finamira è da metter a disposiziun a quels chantuns in minimum da meds libramain disponibels. La concurrenza fiscala resta dentant. Las prestaziuns da gulivaziun vegnan eruidas tras l'index da resursas. Da nov fixescha il parlament federal las summas da gulivaziun e suttametta il conclus al referendum facultativ. Ils chantuns pon utilizar tenor liber apprezzar ils meds ch'els han survegnì.

Gulivaziun da grevezzas. Differents chantuns portan grevezzas spezialas. Uschia ston chantuns muntagnards e pauc populads sco il Grischun, il Tessin ed il Vallais acceptar pli gronds custs tar las infrastructures (vias, aua, energia) u tar la scola (p.ex. bus da scola). Chantuns sco Turitg u Genevra – cun gronds centers urbans e quotas pli autas da persunas pli veglias e cun entradas bassas – portan da lur vart custs socials sur la media (p.ex. sanadad, segirezza, integraziun). Cun la *gulivaziun da grevezzas* sustegna la confederaziun quests chantuns en moda commensurada. Il cussegl federal eruescha ils chantuns che profiteschan da gulivaziuns da grevezzas sin basa da las datas statisticas actualas sco er suenter avair consultà il parlament ed ils chantuns.

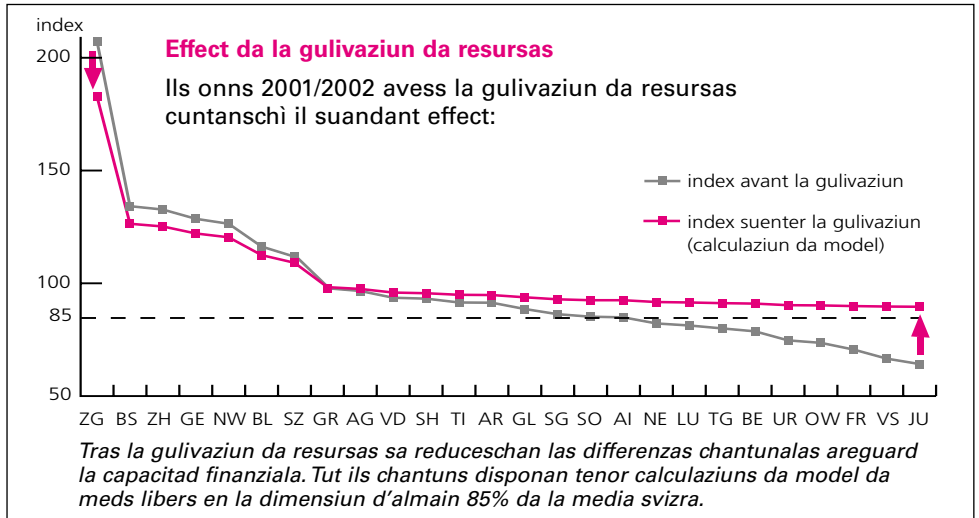
4. Cumpensaziun limitada da l'inegualitad

La RFI na chaschuna ina grevezza supplementara ni per la confederaziun ni per la totalitad dals chantuns. Al cumenzament resultan bain custs supplementars pervi d'ina cumpensaziun da l'inegualitad. Quella vegn reglada en la lescha davart la gulivaziun da finanzas* e n'è betg object da questa votaziun dal pievel. Ella procura ch'in chantun cun paucas resursas na vegnia – tar la midada a la RFI – betg en ina mendra situaziun en cumparegliaziun cun uss. Tenor calculaziuns da model actualisadas dals onns 2001/2002 importass la cumpensaziun da l'inegualitad ca. 240 milliuns francs. La confederaziun duai finanziair dus terzs, ils chantuns in terz. Suenter otg onns sa reducescha la cumpensaziun da l'inegualitad per tschintg pertschient ad onn. Uschia è ella limitada a 28 onns. Il parlament la po limitar u abolir gia avant.

5. Uschia vai vinavant

Sch'il pievel ed ils chantuns acceptan la RFI, po suenter vegnir profità dal referendum cunter la nova lescha davart la gulivaziun da finanzas*. Alura vegnan il cussegl federal ed il parlament a suttametter las ulteriuras midadas da lescha la segunda mesadad da l'onn 2005. Suenter che la revisiun da la lescha è terminada, vegn il parlament a fixar l'atezza da la gulivaziun da resursas, da grevezzas e da l'inegualitad ed a suttametter quests conclus al referendum facultativ. Il 1. da schaner 2008 duai tut la RFI entrar en vigur.

* La lescha davart la gulivaziun da finanzas è gia vegnida deliberada dal parlament, n'è dentant anc betg en vigur. Ella po vegnir consultada en l'internet sut: www.efd.admin.ch/d/dok/gesetzgebung/parlament/2003/10/filag.pdf.

Vuschs criticas

En il parlament ha ina minoritad cumbatti il project en spezial per ils suandants motivs:

- La critica cunter la nova *repartiziun da las incumbensas* è cunzunt sa drizzada cunter il transferiment da tschertas incumbensas als chantuns, ils quals pudessan esser surdumandads. Cunzunt en il sector social (p.ex. en il sector da las chasas per personas impedidas) vegnia chaschunada ina situaziun betg survesaivla tras las differenzas chantunalas tar la capacitat finanziaria. Uschia vegnia violà il princip da l'egualitad giuridica. Perquai stoppia vegnir concedì dapli cumpetenzas a la confederaziun en tals secturs.
- Er empè da la *collavuraziun interchantunala* pli intensiva è vegnidas pretendidas dapli cumpetenzas per la confederaziun. Igl è vegni crititgà che questa collavuraziun na saja strusch legitimada dal puntg da vista democratic e ch'ella rendia pli cumplitgadas las relaziuns en il stadi federal, cunquai ch'ella creschia in quart plaun. Ultra da quai dettia ella dapli forza a las regenzas chantunalas en cumparegliaziun cun ils parlaments chantunals.
- La vart sanestra ha rinfatschà a la *gulivaziun da resursas* che l'effect gulivant saja memia pitschen. I stoppia vegnir dà la preferenza ad in'armonisaziun materiala da la taglia en l'entira Svizra.

Suenter las discussiuns parlamentaras è vegnidas exprimidas las temas che la gulivaziun reduceschia la dinamica da quels chantuns cun bleras resursas e cun ina creschientscha economica svelta. Uschia possia capitar ch'in chantun stoppia augmentar la taglia per sustegnair chantuns cun structures debblas senza ch'i dettia là l'effect spetgà.

Ilis arguments dal cussegl federal

Las responsabladads tranter la confederaziun ed ils chantuns n'èn savens betg cleras. Perquai èsi ura e temp da rinforzar noss sistem federalistic cun ina reforma. La RFI vul reglar en moda pli clera las incumbensas pli e pli complexas dal stadi, utilizar pli effizientamain il rap public e sustegnair ils chantuns pli debels da finanzas. Il cussegl federal sustegna il project spezialmain per ils suandants motivs:

Durant ils ultims decennis èn sa sviluppads duplicitads tranter la confederaziun ed ils chantuns e fauss impuls che chatschan ad aut ils custs. Quels duain vegnir eliminads en l'interess da la communidad e da la populaziun. Cun la reforma da la golvaziun da finanzas e da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns (RFI) adempleschan la confederaziun ed ils chantuns lur incumbensas en moda pli effizienta e pli favuraivla. La Svizra vegn a rinforzar sia buna posiziun en la concorrenza internaziunala.

Reanimar il federalissem

La confederaziun vegn puspè a pudair sa concentrar pli fitg sin sias incumbensas naziunalas e surlaschar als chantuns ina libertad creativa pli gronda en lur fatschentas. Uschia vegn realisà il princip da la subsidiaridad.

Il detretschament da las incumbensas rinforza la confederaziun ed ils chantuns

Tar las incumbensas comunablas collavuran la confederaziun ed ils chantuns en ina nova moda e maniera. Els augmentan uschia l'efficacitad da l'agir dal stadi. La confederaziun metta las cundiziuns da basa e creescha impuls per ch'ils daners publics vegnian impundids en moda pli adequata ed economica. La responsabladad per la realisaziun han ils chantuns. Quai chaschuna ina nova partenanza en il stadi federal.

Meglra collavuraziun tranter la confederaziun ed ils chantuns

Ina collavuraziun interchantunala pli intensiva promova la coesiun regiunala. Grevezzas e profit vegnan repartids en moda pli gista. Ilis chantuns che cumpenseschan prestaziuns d'auters chantuns survegnan persunter in dretg da cundeci-

Extensiun da la collavuraziun interchantunala

siun. Da quai s'empertetta il cussegl federal in rinforzament da la forza creativa en las regiuns. Igl è pli raschunavel d'ademplier tschertas incumbensas en collavuraziun chantunala che da las transferir sin il plaun da la confederaziun.

Tranter ils chantuns cun bleras resursas ed ils chantuns cun paucas resursas sto avair lieu ina gulivaziun gista. Quella reducescha las differenzas economicas, permetta dentant er vivavant ina sauna concorrenza tranter ils chantuns. La gulivaziun da resursas è in med adequat per quest intent. Ella remplazza la gulivaziun da finanzas da fin uss ch'è insufficienta, cumplitgada e che na po betg vegnir suttamessa a la taglia.

Solidaridad
tranter il chantuns

Sin basa da lur situaziun u da lur structura da populaziun portan ils chantuns muntagnards ed ils chantuns cun gronds centers urbans grevezas spezialas che na pon strusch vegnir influenzadas. La gulivaziun da grevezas da la confederaziun vegn a sustegnair quests chantuns tras quai che grevezas spezialas smesiradas vegnan cumpensadas.

Fairness visavi
chantuns cun
grevezas
spezialas

La RFI procura ch'il rap public vegn utilisà pli effizientamain. Davart sia utilisaziun vegn decidì pli e pli là, nua che las incumbensas pon vegnir enconuschidas ed ademplidas il meglier. Prestaziuns dal stadi vegnan exequidas en moda favuraivla ed uschia ch'ellas èn manaiplas a la burgaisa ed al burgais. Tut en tut porta la refurma il medem gudogn a la confederaziun, als chantuns ed a la populaziun.

Utilisaziun
pli effizienta
dal rap public

Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament d'acceptar quest project.

Text da votaziun

Conclus federal davart la refurma da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns (RFI)

dals 3 d'october 2003

L'assemblea federala da la confederaziun svizra,
sunter avair gi invista da la missiva dal cussegl federal dals 14 da november 2001¹,
concluda:

I

La constituziun federala² vegn midada sco suonda:

Art. 5a Subsidiaridad

Tar l'attribuziun e tar l'ademplant d'incumbensas dal stadi sto vegnir resguardà il princip da la subsidiaridad.

Art. 42 al. 2
*aboli**

Art. 43a Principis per attribuir ed ademplir incumbensas dal stadi

¹ La confederaziun surpiglia mo las incumbensas che surpissan las pussaivladads dals chantuns u che dovran ina regulaziun unitara tras la confederaziun.

² La communidad che profitescha d'ina prestaziun dal stadi porta ils custs da questa prestaziun.

³ La communidad che porta ils custs d'ina prestaziun dal stadi po decider davart questa prestaziun.

⁴ Las prestaziuns da basa ston esser accessiblas a tut las persunas en moda cumparegliabla.

⁵ Las incumbensas dal stadi ston vegnir ademplidas a moda raziunala ed adequata als basegns.

Art. 46 al. 2 e 3

² La confederaziun ed ils chantuns pon fixar communablamain ch'ils chantuns cuntanschian tshertas finamiras tar la realisaziun dal dretg federal e ch'els exequeschian per quest intent programs che la confederaziun sustegna finanzialmain.

¹ BBl 2002 2291

² CS 101

* L'alineia che sto vegnir aboli sa cloma:

² Ella [la confederaziun] surpiglia las incumbensas che dovran ina reglementaziun unitara.

³ La confederaziun lascha als chantuns ina libertad creativa uschè gronda sco pussaivel e tegna quint da lur particularitads chantunalas.

Art. 47 al. 2

² Ella [la confederaziun] lascha als chantuns suffizientamain atgnas incumbensas e respecta lur autonomia d'organisaziun. Ella als lascha funtaunas da finanziaziun suffizientas e contribuescha ch'els disponian dals meds finansials necessaris per ademplir lur incumbensas.

Art. 48 al. 4 e 5

⁴ Tras in contract interchantunal pon ils chantuns autorisar organs interchantunals da relaschar disposiziuns cun normas da dretg che realiseschan in contract interchantunal, premess ch'il contract:

- a. saja vegni approvà tenor la medema procedura che vala per la legislaziun;
- b. fixeschia ils princips directivs da las disposiziuns.

⁵ Ils chantuns resguardan il dretg interchantunal.

Art. 48a Decleraziun cun vigur lianta ed obligaziun da participaziun

¹ Sin dumonda da chantuns interessads po la confederaziun declerar contracts interchantunals sco generalmain liants u obligar tscherts chantuns da sa participar a contracts interchantunals en ils suandants champs d'incumbensas:

- a. execuziun da chastis e da mesiras;
- b. universitads chantunalas;
- c. scolas autas professionalas;
- d. indrizs culturals d'impurtanza surregionala;
- e. economisaziun da rument;
- f. sereneras;
- g. traffic d'aglomeraziun;
- h. medischina da perfecziun e clinics spezialas;
- i. instituziuns per l'integraziun e per l'assistenza d'invalids.

² La decleraziun cun vigur lianta succeda per regla en furma d'in conclus federal.

³ La lescha fixescha las premissas per la decleraziun cun vigur lianta e per l'obligaziun da participaziun e regla la procedura.

Art. 58 al. 3

³ Las accziuns da l'armada èn chausa da la confederaziun.

Art. 60 al. 2

*aboli**

Art. 62 al. 3

³ Ils chantuns procuran per ina scolaziun speziala suffizienta da tut ils uffants e giuvenils impedids fin maximal a la cumplenida dal 20avel onn da vegliadetgna.

Art. 66 al. 1

¹ La confederaziun po conceder als chantuns contribuziuns vi da lur custs per stipendis a studentas e students da scolas autas e per auters instituts da scolaziun superiors. Ella po promover l'armonisaziun interchantunala da las contribuziuns da scolaziun e fixar princips per il sustegn.

Art. 75a Mesiraziun

¹ La mesiraziun naziunala è chausa da la confederaziun.

² La confederaziun relascha prescripziuns davart la mesiraziun uffiziala.

³ Ella po relaschar prescripziuns davart l'armonisaziun d'infurmaziuns uffizialas che concernan il fons ed il terren.

Art. 83 al. 2 e 3

² La confederaziun construescha, maina e mantegna las vias naziunalas. Ella porta ils custs correspundents. Ella po delegar questa incumbensa cumplettaimain u parzialmain a purtaders publics, privats u maschadads.

³ *aboli***

Art. 86 al. 3 lit. b, bbis, c, e ed f

³ Ella [*la confederaziun*] applitgescha la mesadad dal retgav net da la taglia da consum sin carburants sco er il retgav net da las taxas per las vias naziunalas per las suandantas incumbensas ed expensas en connex cun il traffic sin via:

- b. las mesiras per promover il traffic cumbinà ed il transport da vehichels a motor accumpagnads;
- bbis. las mesiras per megliar l'infrastructura da traffic en las citads ed en las aglomeraziuns;
- c. las contribuziuns vi dals custs per las vias principalas;
- e. las contribuziuns generalas vi dals custs dals chantuns per vias ch'èn avertas per il traffic da vehichels a motor;

* L'aleina che sto vegnir aboli sa cloma:

² Ils chantuns èn cumpetents en il rom dal dretg federal per la creaziun da furmaziuns chantunalas, per la nominaziun e per la promoziun dals uffiziers da questas furmaziuns sco er per l'acquisiziun da parts da la vestgadira e da l'equipament.

** L'aleina che sto vegnir aboli sa cloma:

³ La confederaziun ed ils chantuns portan comunablamain ils custs per las vias naziunalas. La part dals custs dals singuls chantuns sa drizza tenor la grevezza che las vias naziunalas muntan per els, tenor lur interess per talas vias e tenor lur forza finanziaria.

- f. las contribuziuns als chantuns senza vias nazionalas.

Art. 112 al. 2 lit. a^{bis}, 3 lit. b, 4 e 6

² Ella [la confederaziun] observa qua ils suandants principis:

- a^{bis}. Ella conceda prestaziuns finanzialas e materialas.

³ L'assicuranza vegn finanziada:

- b. tras prestaziuns da la confederaziun.

⁴ Las prestaziuns da la confederaziun muntan sin il pli la mesadad da las expensas.

⁶ *aboli**

Art. 112a Prestaziuns supplementaras

¹ La confederaziun ed ils chantuns pajan prestaziuns supplementaras a persunas, tar las qualas las prestaziuns da l'assicuranza per vegls, survivents ed invalids na cuvran betg il basegn d'existenza.

² La lescha fixescha la dimensiun da las prestaziuns supplementaras sco er las incumbensas e las competenzas da la confederaziun e dals chantuns.

Art. 112b Promoziun da l'integrasiun d'invalids

¹ La confederaziun promova l'integrasiun d'invalids cun pajar prestaziuns finanzialas e materialas. Per quest intent po ella utilizar ils meds da l'assicuranza d'invalids.

² Ils chantuns promovon l'integrasiun d'invalids, spezialmain tras contribuziuns vi da la construcziun e vi da la gestiun d'instituziuns che servan ad abitar ed a lavurar.

³ La lescha fixescha las finamiras, ils principis ed ils criteris da l'integrasiun.

Art. 112c Agid als attempads ed als impedids

¹ Ils chantuns procuran per l'agid e per la tgira dals attempads e dals impedids a chasa.

² La confederaziun sustegna stentas per tut la Svizra en favur dals attempads e dals impedids a chasa. Per quest intent po ella applitgar meds finansials da l'assicuranza da vegls, survivents ed invalids.

*Art. 123 al. 3***

³ La confederaziun po relaschar prescripziuns davart l'execuziun da chastis e da mesiras. Ella po conceder contribuziuns als chantuns per:

- a. la construcziun da stabiliments;
- b. meglieraziuns da l'execuziun da chastis e da mesiras;

* L'alinea che sto vegnir aboli sa cloma:

⁶ La confederaziun promova l'integrasiun d'invalids e sustegna las stentas en favur dals attempads, survivents ed invalids. Per quest intent po ella applitgar meds finansials da l'assicuranza da vegls, survivents ed invalids.

** Curregi da la cumissiun da redacziun tenor l'art. 58 al. 1 LParl.

- c. instituziuns ch'exequeschan mesiras educativas en favur d'uffants, giuvenils e giuvens creschids.

Art. 128 al. 4

⁴ La taglia vegn fixada ed incassada dals chantuns. Dal retgav brut da taglia van almain 17 pertschient als chantuns. Questa part po vegnir reducida fin a 15 pertschient, sch'ils effects da la gulivaziun da finanzas pretendan quai.

Art. 132 al. 2

² La confederaziun po incassar ina taglia anticipada sin il retgav da facultads moviblas da chapital, sin gudogns da lottaria sco er sin prestaziuns d'assicuranzas. 10 pertschient dal retgav da taglia van als chantuns.

Art. 135 Gulivaziun da finanzas e da grevezzas

¹ La confederaziun relascha prescripziuns davart ina gulivaziun da finanzas e da grevezzas commensurada tranter la confederaziun ed ils chantuns sco er tranter ils chantuns.

² La gulivaziun da finanzas e da grevezzas duai spezialmain:

- a. reducir las differenzas tranter ils chantuns areguard la capaciad finanziaia;
- b. garantir als chantuns resursas finanziaias minimalas;
- c. gulivar grevezzas finanziaias sproporzionadas dals chantuns chaschunadas da lur cundiziuns geotopograficas u sociodemograficas;
- d. promover la collavuraziun interchantunala cun gulivar las grevezzas;
- e. mantegnair la cumpetitivitad fiscala dals chantuns sin plaun naziunal ed internaziunal.

³ Ils meds per la gulivaziun da las resursas vegnan mess a disposiziun dals chantuns cun bleras resursas e da la confederaziun. Las prestaziuns dals chantuns cun bleras resursas muntan almain a dus terzs e maximal ad 80 pertschient da las prestaziuns da la confederaziun.

II

Las disposiziuns transitorias da la constituziun federala vegnan midadas sco suonda:

*Art. 196 cifras 10 e 16
aboli**

- * Las cifras che ston vegnir abolidas sa cloman:
10. Disposiziun transitoria tar l'art. 112 (Assicuranza da vegls, survivents ed invalids)
Uschè ditg che l'assicuranza federala da vegls, survivents ed invalids na cuvra betg il basegn d'existenza, conceda la confederaziun als chantuns contribuziuns per la finanziaziun da prestaziuns supplementaras.
16. Disposiziun transitoria tar l'art. 132 (Part dal chantun a la taglia anticipada)
Fin che la gulivaziun da finanzas tranter ils chantuns è reglada da nov munta la part dal chantun vi dal retgav da la taglia anticipada a 12 pertschient. Sch'il pe da taglia anticipada è sur 30 pertschient, munta la part dal chantun a 10 pertschient.

Art. 197 cifras 2–5

2. Disposiziun transitoria tar l'art. 62 (Fatgs da scola)

A partir da l'entrada en vigur dal conclud federal dals 3 d'october 2003³ davart la reforma da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns surpiglian ils chantuns las prestaziuns da fin uss da l'assicuranza d'invalids vi da la scolaziun speziala (inclusiv l'educaziun prescolara pedagogic-curativa tenor l'art. 19 da la lescha federala dals 19 da zercladur 1959⁴ davart l'assicuranza d'invalids), fin ch'els disponan da concepts da scolaziun speziala ch'en approvads dal chantun, almain dentant durant trais onns.

3. Disposiziun transitoria tar l'art. 83 (Vias naziunalas)

Ils chantuns construeschan las vias naziunalas ch'en enumeradas en il conclud federal dals 21 da zercladur 1960⁵ davart la rait da las vias naziunalas (stadi tar l'entrada en vigur dal conclud federal dals 3 d'october 2003⁶ davart la reforma da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns) tenor las prescripziuns e sut la surveglianza suprema da la confederaziun. La confederaziun ed ils chantuns portan communablamain ils custs. La part dals custs dals singuls chantuns sa drizza tenor la grevezza che las vias naziunalas muntan per els, tenor lur interess per talas vias e tenor lur capaciad finanziaria.

4. Disposiziun transitoria tar l'art. 112b (Promoziun da l'integrasiun d'invalids)

A partir da l'entrada en vigur dal conclud federal dals 3 d'october 2003⁷ davart la reforma da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns surpiglian ils chantuns las prestaziuns da fin uss da l'assicuranza d'invalids vi da stabiliments, chasas da dimora e lavuratori, fin ch'els disponan da concepts approvads dal chantun en favur dals invalids, che reglan la concessiun da contribuziuns vi da la construcziun e vi da la gestiun d'instituziuns che dattan accoglientscha a persunas extrachantunals, almain dentant durant trais onns.

5. Disposiziuns transitorias tar l'art. 112c (Agid als attempads ed als impedids)

Las prestaziuns da fin uss tenor l'artitgel 101bis da la lescha federala dals 20 da december 1946⁸ davart l'assicuranza per vegls e survivents per l'agid e per la tgira dals attempads e dals impedids a chasa vegnan pajadas vinavant dals chantuns fin a l'entrada en vigur d'ina regulaziun chantunala da finanziaziun per l'agid e per la tgira a chasa.

III

¹ Quest conclud è sutmess a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² Il cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

³ BBl 2003 6591

⁴ CS 831.20

⁵ CS 725.113.11

⁶ BBl 2003 6591

⁷ BBl 2003 6591

⁸ CS 831.10

Nov urden da finanzas

La dumonda da votaziun è:

Vulais Vus acceptar il conclus federal dals 19 da mars 2004 davart in **nov urden da finanzas**?

Il cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar questa revisiun da la constituziun.

Il cussegl naziunal ha acceptà il project da votaziun cun 191 cunter 0 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 43 cunter 0 vuschs.

Il pli impurtant en furma concisa

La constituziun federala limitescha il dretg da la confederaziun d'incassar la taglia federala directa e la taglia sin la plivalur a l'onn 2006. Questas duas taglias importan dentant ensemen circa 60 pertschient da tut las entradas. Sche la confederaziun duai ademplier sias incumbensas er en l'avegnir, na po ella betg renunziar a quests meds (2003: 29,6 milliardas francs).

La revisiun da la constituziun è necessaria

La finamira la pli impurtanta dal nov urden da finanzas è perquai da garantir la taglia federala directa e la taglia sin la plivalur. La cumpetenzza da la confederaziun d'incassar questas duas taglias vegn prolungada fin l'onn 2020.

Garanzia da las funtaunas d'entradas principalas

Ultra da quai vegn la constituziun actualisada en in pèr puncts, ils quals èn vegnids reglads da nov en la lescha: En connex cun la taglia federala directa pertutga quai l'aboliziun da la taglia sin il chapital e la reducziun da la taxa maximala tar la taglia sin il gudogn. En connex cun la taglia sin la plivalur daventan las disposiziuns transitorias nunnecessarias en la constituziun.

Actualisaziun da la constituziun

Entant ch'il project è stà incontestà en il cussegl dals chantuns, èsi vegnì discutà en il cussegl naziunal, sch'ins duai puspè limitar las duas taglias e sch'ins duai mantegnair la taxa speziala da la taglia sin la plivalur per las prestaziuns dal sector d'alloschament. Domaduas propostas èn vegnidas affirmadas ed a la fin ha il cussegl approvà la reforma senza cuntravuschs.

Debatta en il parlament

Il cussegl federal ed il parlament sustegnan il project. El garantescha a la confederaziun er en l'avegnir sias funtaunas d'entradas principalas. Uschia po ella surpigliar er en l'avegnir las incumbensas delegadas ad ella, per exempel en ils secturs dal bainstar social, da la furmaziun e da la perscrutaziun, dal traffic public e da l'agricultura.

Posiziun dal cussegl federal e dal parlament

Text da votaziun

Conclus federal davart in nov urden da finanzas

dals 19 da mars 2004

L'assemblea federala da la confederaziun svizra,

sunter avair gi invista da la missiva dal cussegl federal dals 9 da december 2002¹,
concluda:

I

La constituiziun federala² vegn midada sco suonda:

Art. 128 al. 1 lit. b e c

¹ La confederaziun po incassar ina taglia directa:

b. da maximal 8,5 pertschient sin il retgav net da las persunas giuridicas.

c. *aboli**

Art. 130 Taglia sin la plivalur

¹ La confederaziun po incassar ina taglia sin la plivalur cun ina taxa normala da maximal 6,5 pertschient ed ina taxa reducida da minimal 2,0 pertschient sin furniziuns d'objects e sin prestaziuns da servetsch inclusiv per agen diever sco er sin imports.

² La lescha po fixar per la taxaziun da las prestaziuns dal sector d'alloschament ina taxa tranter la taxa reducida e la taxa normala.

³ Sche la finanziaziun da l'assicuranza per vegls, survivents ed invalids n'è betg pli garantida pervia dal svilup da la structura da vegliadetgna, po – en furma d'ina lescha federala – la taxa normala vegnir auzada per maximal 1 punct da pertschient e la taxa reducida per maximal 0,3 puncts da pertschient.

⁴ 5 pertschient dal retgav betg lià ad in intent vegn impundi per la reducziun da las premias en l'assicuranza da malsauns a favur da las classas d'entradas bassas, sch'i na vegn betg fixada tras la lescha in'otra utilisaziun per distgargiar las classas d'entradas bassas.

Art. 196 cifra 3 al. 2 lit. e, cifra 13 e 14

² Per finanziair gronds projects da viafier po il cussegl federal:

e. augmentar las taxas da la taglia sin la plivalur fixadas en l'artitgel 130 alineas 1–3 per maximal 0,1 punct da pertschient;

13. Disposiziun transitoria tar l'art. 128 (Durada da l'imposiziun da taglia)

Il dretg d'incassar la taglia federala directa è limità fin la fin da l'onn 2020.

14. Disposiziun transitoria tar l'art. 130 (Durada da l'imposiziun da taglia)

Il dretg d'incassar la taglia sin la plivalur è limità fin la fin da l'onn 2020.

II

¹ Quest conclus è suttaless a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

² Il cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

¹ BBI 2003 1531

² CS 101

* La letra che sto vegnir abolida sa cloma: c. da maximal 0,825 promil sin il chapital e sin las reservas da las persunas giuridicas.

Il project da votaziun en detagl

Il nov urden da finanzas dat a la confederaziun essenzialmain il dretg d'incassar er en l'avegnir la taglia federala directa e la taglia sin la plivalur. Per domaduas taglias prevesa la constituziun federala anc adina ina limitaziun temporala sco er taxas maximalas.

La confederaziun duai pudair incassar questas duas taglias fin l'onn 2020. Uschia èn sias funtaunas d'entradas principalas garantidas ed ella po ademplier vinavant sias incumbensas centralas.

Limitaziun
temporala
fin l'onn 2020

La constituziun regla tge taglias che la confederaziun dastga incassar e tge princips che ston vegnir resguardads en quest connex. Cun la revisiun proponida vegn il sistem da taglia vertent pli u main cuntinuà en la constituziun.

Cuntinuaziun
da la regulaziun
vertenta

En connex cun la taglia federala directa per personas giuridicas è – dapi l'ultima revisiun da l'urden da finanzas – vegnida abolida la taglia sin il chapital e la taxa maximala da la taglia sin il gudogn è vegnida reducida da 9,8 ad 8,5 pertschient. Il nov urden da finanzas tegna quint da questas midadas da lescha.

Taglia sin il chapital
e taglia sin
il gudogn

Las taxas da la taglia sin la plivalur ch'èn oz valaivlas vegnan surpigliadas senza midadas. Per bains e prestaziuns da servetsch vegnan incassadas taglias da maximalmain 7,6 pertschient. Questa taxa maximala sa cumpona d'ina taxa normala da 6,5 pertschient, d'in supplement dad 1 punct procentual per la AVS e d'in supplement da 0,1 punct procentual per finanziair ils projects gronds da la viafier. Er la taxa reducida da 2,4 pertschient n'è betg pertutgada da la midada da la constituziun. Tranter la taxa normala e la taxa reducida po la lescha prevair vinavant ina taxa speziala per las prestaziuns dal sector d'alloschament. Quella importa actualmain 3,6 pertschient.

Taglia sin la plivalur:
la cumposiziun
e las taxas
na vegnan betg
midadas

5 pertschient dal retgav da la taglia sin la plivalur che n'è betg lià ad intent duain vegnir duvrads sco fin ussa per mesiras per distgargiar las classas d'entradas bassas. Quests meds servan oz a la reducziun da las premias da l'assicuranza da malsauns. L'intent d'applicaziun vegn fixà da nov directamain en la constituziun.

Distgargiar las
classas d'entradas
bassas

Ilis arguments dal cussegl federal

La confederaziun na po betg renunziar a las entradas che derivan da la taglia federala directa e da la taglia sin la plivalur. La prolungaziun da la cumpetenza d'incassar questa taglia stat perquai en il center dal nov urden da finanzas. Il cussegl federal sustegna il project spezialmain per ils suandants motivs:

Senza ils retgavs da la taglia federala directa e da la taglia sin la plivalur na po la confederaziun betg garantir a lunga vista la finanziaziun da sias incumbensas. La cuntinuaziun da questas taglias è perquai la finamira la pli impurtanta da la revisiun da la constituziun.

Il nov urden da finanzas mantegna la limitaziun temporal e las taxas maximalas francadas en la constituziun. Cun la limitaziun temporal pon il pievel ed ils chantuns s'exprimer periodicamain davart las taglias da la confederaziun. Las taxas maximalas èn in med efficaci per limitar la grevezza fiscal; ellas augmentan uschia l'attractivitat dal plaz economic da la Svizra.

Il project sa concentrescha sin quai ch'è directamain necessari. Ulteriuras refurmas èn pussaivlas da tut temp e na pretendan betg en mintga cas ina midada da la constituziun (p.ex. imposiziun da taglia sin famiglias, imposiziun da taglia sin interpresas). Ultra da quai tegnan il cussegl federal ed il parlament quint da las ultimas decisiuns dal pievel davart ina taglia d'energia e renunzian da proponer in sistem da taglia cun impuls ecologic.

Garanzia a lunga vista da las funtanas d'entradas principalas

La limitaziun temporal e las taxas maximalas vegnan francadas en la constituziun

In project agil

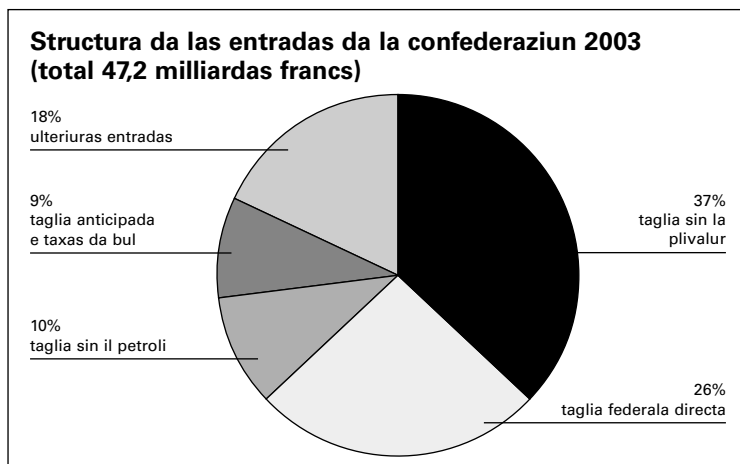
Dapi l'ultima revisiun da l'urden da finanzas è – sin il stgalim da la lescha – vegnida abolida la taglia sin il chapital e la taxa maximala da la taglia sin il gudogn è vegnida reducida ad 8,5 pertschient. En la constituziun è dentant anc cuntegnidas tant ina taglia sin il chapital sco er ina taxa maximala da 9,8 pertschient. Igl è perquai inditgà d'adattar la constituziun a las relaziuns effectivas.

Clerezza en l'imposiziun da taglia sin interpresas

La taxa speziala per prestaziuns dal sector d'alloschament importa 3,6 pertschient ed è valaivla fin la fin da l'onn 2006. La taxa speziala era prevista da ses temp sco mesira limitada per tegnair quint da la situaziun critica en l'hotellaria. Er il nov urden da finanzas prevesa la pussaivladad d'ina tala taxa speziala, sco quai che la enconuscha dal rest er la UE.

La taxa speziala per prestaziuns d'alloschament vegn mantegnida

Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament d'acceptar la revisiun.

Lescha davart las cellas da basa

La dumonda da votaziun è:

Vulais Vus acceptar la lescha federala dals 19 da december 2003 davart la perscrutaziun da cellas embrionalas da basa (**lescha davart las cellas da basa**, LCB)?

Il cussegl federal ed il parlament recumondan d'acceptar la lescha davart las cellas da basa.

Il cussegl naziunal ha approvà il project da votaziun cun 103 cunter 57 vuschs, il cussegl dals chantuns cun 35 cunter 1 vusch.

Il pli impurtant en furma concisa

La perscrutaziun da cellas embrionalas da basa è in champ nov da la biologia e da la medischna che sa sviluppa internaziunalmain svelt. Ella è colliada cun la speranza da pudair guarir in bel di grevas malsognas ch'èn fin ussa nuncurablas. La perscrutaziun da cellas embrionalas da basa duai esser pussaivla er en Svizra. Per quai è dentant necessaria ina clera regulaziun legala.

Perscrutaziun
a favur da la
medischna

La preschenta lescha davart la perscrutaziun da cellas embrionalas umanas da basa tschenta cunfins clers e severs, e quai er en la cumparegliaziun internaziunala. Mintga project da perscrutaziun sto vegnir examinà en regard a criteris etics e scientifics. Uschia vegn impedì l'abus en moda efficazia.

Lescha severa

Cellas embrionalas da basa èn cellas che n'èn anc betg fixadas en lur svilup. Ellas pon sa sviluppar a mintgin dals circa 200 tips da cellas dal corp uman, pia a cellas dal muscul dal cor, a cellas da la gnerva, a cellas dal gnirom, a cellas da sang e.u.v. Questa particularitad las fa interessantas per la perscrutaziun. La finamira è p.ex. da remplazzar las cellas da la gnerva donnegiadas cun cellas saunas tar persunas paraplegicas.

Cellas cun in
grond potenzial

Il cussegl federal ed il parlament èn conscients che cun la perscrutaziun da cellas embrionalas da basa èn er colliadas resalvas eticas. La lescha resguarda quai. Uschia èsi explicitain scumandà da crear in embrio per intents da perscrutaziun e da producir in clon. Cellas embrionalas da basa dastgan vegnir producidas mo d'embrios davanz, q.v.d. d'embrios ch'èn vegnids creads tras ina fructificaziun artificizala, che na pon dentant betg vegnir duvrads per ina gravidanzaa.

Resguardà
las resalvas
eticas

Cunter questa lescha è vegnì profità dal referendum. Ils comités adversaris han en mira in scumond general da la perscrutaziun da cellas embrionalas umanas da basa, perquai ch'els refusan da princip l'utilisaziun d'embrios per la produziun da talas cellas.

Pretendi vegn
in scumond
general

Al cussegl federal ed al parlament va il scumond general avisà memia lunsch. Els èn persvadids che la perscrutaziun da cellas embrionalas da basa – e cun quai er la produziun da talas cellas – saja raschunaivla e ch'ella duai esser permessa sut premissas severas.

Posiziun
dal cussegl federal
e dal parlament

Il project da votaziun en detagl

La lescha fixescha sut tge premissas che cellas embrionalas umanas da basa dastgan vegnir producidas or d'embrios davanz per las utilizar per intents da perscrutaziun.

Tge regla
la lescha?

La lescha scumonda tranter auter expressivamain:

Tge scumonda
la lescha?

- da crear in embrio per intents da perscrutaziun;
- d'utilisar in embrio davanz per in auter intent che per producir cellas embrionalas da basa;
- da producir cellas da basa or d'in embrio davanz suenter il settavel di da ses svilup;
- d'importar u d'exportar embrios davanz sur il cunfin dal pajais;
- da far commerzi cun embrios davanz u cun cellas embrionalas da basa.

La lescha permetta la produenziun da cellas embrionalas da basa mo:

Tge pretenda
la lescha?

- sch'igl è avant maun il consentiment en scrit dal pèr, dal qual deriva l'embrio davanz;
- sche las cellas embrionalas da basa vegnan producidas per in project da perscrutaziun concret ch'è approvà da la cumissiun etica cumpetenta;
- sch'i na dat en Svizra betg gia cellas embrionalas da basa adattadas per il project da perscrutaziun planisà;
- sch'il project da perscrutaziun ha ina gronda qualitat scientifica;
- sche la finamira dal project da perscrutaziun è da chapir meglier la biologia da l'uman e da pudair diagnostigar, evitar u guarir grevas malsognas;
- sche la finamira dal project da perscrutaziun na po betg vegnir cuntanschida sin in'otra via, per exempel cun la perscrutaziun da cellas da basa d'umans novnaschids u creschids u cun cellas da basa d'animals.

Mo sche tut questas premissas èn ademplitidas, conceda l'uffizi federal da sanitad ina permissiun.

Argumentes dals comités da referendum

Numerus comités han profità dal referendum cunter questa lescha.

In comité cunter la lescha davart la perscrutaziun da cellas embrionalas da basa, dal qual fan part il «agid svizzer per mamma ed uffant», «human life international Svizra», la «societad svizra d'etica biomedicala», la «associazion da medis catolics svizzers» e la «cuminanza da lavur da las medias e dals medis evangelics da la Svizra» sco er «oui à la vie romand», ha rimnà tenor atgnas indicaziuns circa 46000 sottascripziuns argumentescha sco suonda:

«La perscrutaziun da cellas embrionalas da basa na serva betg als embryos, cun ils quals vegn perscrutà. Umans na dastgan betg vegnir instrumentalisads e mazzads per che lur parts dal corp possian vegnir utilisadas. La dignitad umana pervegn a mintga commembra ed a mintga commember da la spezia umana. Tut tschai fiss l'autoritad da l'arbitrariadad (p.ex. tras l'idea fixa da la perscrutaziun). Uschenunads embryos «davanz» avessan en cas d'ina adopziun ina schanza reala da pudair nascher.

La perscrutaziun cun cellas da basa adultas ha dapli success. Malgrà ch'igl è vegnida fatga durant 20 onns ina perscrutaziun intensiva da cellas embrionalas da basa cun experiments cun animals, n'èn fin ussa betg vegnidas svilupadas terapias che pon vegnir utilisadas per l'uman. Las interpresas principalas da biotec han perquai gia spustà lur perscrutaziun sin cellas da basa adultas (p.ex. dal magugl u dal sang da la corda da l'umbli) che permettian dapli success. Uschia na sto murir nagin.

Ils geniturs vegnan mess massivamain sut pressiuin. La lescha pretenda dals geniturs la tscherna crudavla da dar liber immediatamain lur embryos «davanz» per la perscrutaziun u d'acceptar lur destrucziun uffiziala. Quai è extorsiuin pura!

NA a la lescha davart il consum d'embrios!

Dapli sut www.stammzellen.ch»

La «gruppa da lavur «perscrutaziun da cellas embrionalas da basa» da l'associazion svizra «gea a la vita» e la «uniun democrata federala» – tenor atgnas indicaziuns han ellas rimnà 29500 sottascripziuns – argumenteschan sco suonda:

«Mo in **na** a la lescha federala davart la perscrutaziun da cellas embrionalas da basa impedescha ch'embrios umans ch'èn davanz vegnian destruids. Er in embrio che ha ina vegliadetgna da paucs dis ha il dretg d'esser protegì e d'avair la dignitad umana cumplaina. La fin finala n'è el betg la culpa ch'el n'è betg vegnì implantà. El na dastga betg simplamain vegnir sacrifictà per interess esters (perscrutaziun). Mo in **na** impedescha ulteriurs abus pussaivels (p.ex. clonar, intervenziuns geneticas).

Mo in **na** promova la perscrutaziun da cellas da basa adultas, cun las qualas èn gia vegnids cuntanschids success revoluziunars (p.ex. guariziun da cancer, tractament da l'infarct dal cor) e la qualas na pretendan nagin mazzament da creatiras umanas.

Dapli sut www.stammzellenforschung.ch»

Il «appell da Basilea cunter la tecnica genetica» ha rimnà tenor sias atgnas indicaziuns 11600 sottascripziuns ed argumentescha sco suonda:

«Cun la lescha vegn legalisà il 'consum' d'embrios umans tras l'industria farmazeutica, la porta per la tecnologia da clonar vegn averta. Er la patentaziun da cellas embrionalas da basa ch'èn vegnidas manipuladas geneticamain vegn permissa.

Quai è eticamain inacceptabel. Perquai na a la LCB! Dapli sut www.baslerappell.ch»

Ilis arguments dal cussegl federal

La lescha davart las cellas da basa vul pussibilitar ina perscrutaziun medicinala raschunaivla ed il medem mument impedir abus. Il cussegl federal approvescha la lescha cunzunt per ils suandants motivs:

Colliada cun la perscrutaziun da las cellas embrionalas umanas da basa è la speranza da pudair remplazzar in bel di cellas donnegiadas tras cellas saunas, p.ex. tar persunas paraplegicas u tar pazientas e pazients da diabetes, d'in infarct dal cor u da parkinson. En vista a las suffrientschas che questas grevas malsognas fin ussa nuncurablas chaschunan, fissi sbaglià da scumandar questa perscrutaziun en Svizra.

Speranza
per persunas
malsaunas

Il progress da la medischna è mo pussaivel grazia a la perscrutaziun. La perscrutaziun da cellas embrionalas da basa avra novas pussaivladads da la perscrutaziun e dal tractament da malsognas che n'èn actualmain anc betg guariblas. Da questa schanza per la medischna duai er vegnir profità cumplainmain en Svizra.

Profitar da la
schanza per la
medischna

In scumond general da la perscrutaziun da cellas embrionalas umanas da basa faschess donn a la Svizra sco lieu da perscrutaziun. Noss pajais tutga en blers secturs da la medischna e da la biologia tar ils megliers pajais dal mund. I sto esser garantì che quai resta uschia er en l'avegnir.

In scumond
fa donn a la Svizra

La preschenta lescha garantisce ch'i po vegnir perscrutà cun cellas embrionalas da basa mo sut cundiziuns severas e controlladas. Ella pussibilitescha ina perscrutaziun medicinala raschunaivla e protegia il medem mument d'abus. In scumond fiss sproporzionà.

Controlla empè
d'in scumond
general

Tenor il dretg vertent ston ins laschar murir in embrio davanz en mintga cas. Da quest puntg da vista èsi raschunaivel da producir or d'in embrio davanz – avant ch'el mora – cellas embrionalas da basa per la perscrutaziun, spezialmain perquai ch'i sa tracta dal fatg da cuntanscher cun questa perscrutaziun progress tar il tractament da grevas malsognas.

Raschunaivel
per motivs etics

La perscrutaziun da cellas embrionalas da basa na dastga betg vegnir messa a pèr cun il clonar, sco che circuls adversaris pretendan mintgatant. La lescha tira in cler cunfin: igl è explicita-main scumandà da producir in clon u da crear in embrio per intents da perscrutaziun. Er l'argument che la perscrutaziun da cellas embrionalas da basa sa laschia remplazzar da la perscrutaziun da cellas da basa che derivan dal corp adult (cellas da basa adultas) è fauss tenor il stadi actual da l'enconuschientscha.

La lescha
tira in cler cunfin

I fiss inconsequent da scumandar la perscrutaziun da cellas embrionalas da basa en l'agen pajais e da tuttina vulair profitar da l'autra vart dal progress medicinal che vegn eventualmain cuntanschì a l'ester grazia a questa perscrutaziun. Ina responsabladad etica na sa lascha betg delegar a l'exteriur.

Consequent
e sincer

Per tut quests motivs recumondan il cussegl federal ed il parlament d'acceptar la lescha davart las cellas da basa.

Text da votaziun

Lescha federala davart la perscrutaziun da cellas embrionalas da basa (Lescha davart las cellas da basa, LCB)

dals 19 da december 2003

L'assemblea federala da la confederaziun svizra,

sa basond sin l'artitgel 119 da la constituziun federala¹,
sunter avair gi invista da la missiva dal cussegl federal dals 20 da november 2002²,
concluda:

1. part: Disposiziuns generalas

Art. 1 Object, intent e champ d'applicaziun

¹ Questa lescha fixescha sut tge premissas che cellas embrionalas umanas da basa dastgan vegnir producidas or d'embrios davanz per las utilizar per intents da perscrutaziun.

² Ella duai impedir l'utilisaziun abusiva d'embrios davanz e da cellas embrionalas da basa sco er proteger la dignitad umana.

³ Ella n'è betg applitgbla per l'utilisaziun da cellas embrionalas da basa per intents da transplantaziun en il rom d'experiments clinics.

Art. 2 Noziuns

En questa lescha signifitgescha:

- a. *embrio*: il fritg da la fusiun dals nushegls fin tar la terminaziun dal svilup dals organs;
- b. *embrio davanz*: in embrio produci en il rom da la fertilisaziun in vitro che na po betg vegnir duvrà per chaschunar ina gravidanza e che n'ha perquai nagina schanza da survivor;
- c. *cellas embrionalas da basa*: cella d'in embrio in vitro ch'è abla da sa differenziar en ils differents tips da cellas, ma che n'è betg abla da sa sviluppar ad in uman, e la lingia da cellas che deriva da quella;
- d. *partenot*: organissem che deriva d'ina cella d'ov nunfructifitgada.

¹ CS 101

² BBl 2003 1163

Art. 3 Acziuns scumandadas

¹ Igl è scumandà:

- a. da crear in embrio per intents da perscrutaziun (art. 29 al. 1 da la lescha davart la medischina da reproducziun dals 18 da december 1998³), da producir cellas embrionalas da basa or d'in tal embrio u d'utilisar talas;
- b. d'intervegnir en moda modifitganta en il patrimoni genetic d'ina cella schermiglianta (art. 35 al. 1 da la lescha davart la medischina da reproducziun dals 18 da december 1998), da producir cellas embrionalas da basa or d'in embrio modifitgà en tala maniera u d'utilisar talas;
- c. da crear in clon, ina schimera u in ibrid (art. 36 al. 1 da la lescha davart la medischina da reproducziun dals 18 da december 1998), da producir cellas embrionalas da basa or d'ina tala creatura u d'utilisar talas;
- d. da sviluppar in partenot, da producir cellas embrionalas da basa or da quel u d'utilisar talas;
- e. d'importar u d'exportar in embrio tenor la litera a u b, in clon, ina schimera, in ibrid u in partenot.

² Ultra da quai èsi scumandà:

- a. d'utilisar embryos davanz per in auter intent che per producir cellas embrionalas da basa;
- b. d'importar u d'exportar embryos davanz;
- c. da producir cellas embrionalas da basa or d'in embrio davanz suenter il settavel di da ses svilup;
- d. d'implantar en ina dunna in embrio davanz ch'è vegnì duvrà per la producziun da cellas embrionalas da basa.

Art. 4 Gratuitadad

¹ Embrios davanz e cellas embrionalas da basa na dastgan betg vegnir vendids u cumprads cunter pajament.

² Embrios davanz e cellas embrionalas da basa ch'èn vegnids acquistads cunter pajament na dastgan betg vegnir utilisads.

³ Sco pajament vala er, sche avantatgs betg finansials vegnan retschets respectivamain concedids.

⁴ Indemnisadas dastgan vegnir las expensas per:

- a. conservar u dar vinavant embryos davanz;
- b. producir, elavurar, conservar u dar vinavant cellas embrionalas da basa.

2. part: Producziun da cellas embrionalas da basa or d'embrios davanz

Art. 5 Consentiment e scleriment

¹ In embrio davanz dastga mo vegnir duvrà per la producziun da cellas embrionalas da basa, sch'il pèr pertutgà ha consentì da libra veglia ed en scrit. Avant ch'el dat ses consentiment sto el vegnir scleri suffizientamain a bucca ed en scrit en moda enclagentaivla davart l'utilisaziun da l'embrio.

² Il pèr dastga vegnir dumandà pir cur ch'igl è vegni constatà che l'embrio è davanz.

³ Il pèr respectivamain la dunna u l'um po revocar il consentiment da tut temp e senza indicaziun da motivs fin al cumenzament da la producziun da cellas embrionalas da basa.

⁴ Sch'il consentiment vegn refusà u revocà, sto l'embrio vegnir destrui immediatamain.

⁵ En cas da mort decida la partenaria surviventa u il partenari survivent davart l'utilisaziun da l'embrio per producir cellas embrionalas da basa; ella u el sto observar la voluntad declerada u presumabla da la persuna morta.

Art. 6 Independenza da las personas participadas

Las personas ch'èn participadas a la producziun da cellas embrionalas da basa na dastgan ni collavurar a la procedura da reproducziun dal pèr pertutgà ni avair la cumpetenza da dar instrucziuns a las personas ch'èn participadas a quella procedura.

Art. 7 Obligaziun da dumandar ina permissiun per producir cellas embrionalas da basa

¹ Tgi che vul producir cellas embrionalas da basa or d'embrios davanz per realisar in project da perscrutaziun, basegna ina permissiun da l'uffizi federal da sanitad (uffizi federal).

² La permissiun vegn concedida, sche:

- a. la posiziun affirmativa da la cumissiun etica tenor l'artitgel 11 è avant maun per il project da perscrutaziun;
- b. i n'existan naginas cellas embrionalas da basa adattadas en Svizra;
- c. i na vegnan betg duvrads dapli embrios davanz che quai ch'igl èn absolutamain necessaris per producir las cellas embrionalas da basa; e
- d. las premissas areguard la tecnica ed areguard il manaschi èn dadas.

Art. 8 Obligaziun da dumandar ina permissiun per projects da perscrutaziun per meglierar las metodos da produenziun

¹ Tgi che vul producir cellas embrionalas da basa or d'embrios davanz en il rom d'in project da perscrutaziun per meglierar las metodos da produenziun, basegna ina permissiun da l'uffizi federal.

² La permissiun vegn concedida, sche:

- a. il project ademplescha las pretensiuns scientificas ed eticas tenor l'alineia 3;
- b. i na vegnan betg duvrads dapli embrios davanz che quai ch'igl è absolutamain necessaris per cuntanscher la finamira da la perscrutaziun; e
- c. las premissas areguard la tecnica ed areguard il manaschi èn dadas.

³ Il project da perscrutaziun dastga mo vegnir realisà, sche:

- a. i duain vegnir cuntanschidas cun il project enconuschientschas essenzialas per meglierar las metodos da produenziun;
- b. i na pon betg vegnir cuntanschidas enconuschientschas equivalentas sin in'autra via;
- c. il project ademplescha las pretensiuns da qualidad scientificas; e
- d. il project è eticamain acceptabel.

⁴ Per il giudicament scientific ed etic dal project consultescha l'uffizi federal expertas ed experts independents.

Art. 9 Obligaziuns da la titulara u dal titular da la permissiun

¹ La titulara u il titular da la permissiun tenor ils artitgels 7 u 8 è obligada u obligà:

- a. da destruir l'embrio immediatamain suenter la produenziun da las cellas embrionalas da basa;
- b. da rapportar a l'uffizi federal davart la produenziun da cellas embrionalas da basa;
- c. da dar vinavant cellas embrionalas da basa cunter in'eventuala indemniziun tenor l'artitgel 4 per projects da perscrutaziun che vegnan realisads en Svizra, per ils quals è avant maun ina posiziun affirmativa da la cumissiun etica tenor l'artitgel 11.

² En connex cun in project da perscrutaziun per meglierar las metodos da produenziun è la titulara u il titular da la permissiun ultra da quai obligada:

- a. da communitar a l'uffizi federal la terminaziun u l'interrupziun dal project;
- b. da render accessibla a la publicità – suenter la terminaziun u l'interrupziun dal project – ina resumaziun dals resultats entaifer in termin commensurà.

Art. 10 Obligaziun da dumandar ina permissiun per conservar embrios davanz

¹ Tgi che vul conservar embrios davanz, basegna ina permissiun da l'uffizi federal.

² La permissiun vegn concedida, sche:

- a. la producziun da cellas embrionalas da basa tenor ils artitgels 7 u 8 è vegnida permessa;
- b. la conservaziun è absolutamain necessaria per la producziun da cellas embrionalas da basa; e
- c. las premissas areguard la tecnica ed areguard il manaschi èn dadas per la conservaziun.

3. part: Utilisaziun da cellas embrionalas da basa

Art. 11 Posiziun affirmativa da la cumissiun etica per projects da perscrutaziun

In project da perscrutaziun cun cellas embrionalas da basa dastga vegnir cumenzà pir, sch'ina posiziun affirmativa da la cumissiun etica cumpetenta tenor l'artitgel 57 da la lescha federala dals 15 da december 2000⁴ davart ils products terapeutics è avant maun.

Art. 12 Pretensiuns scientificas ed eticas per projects da perscrutaziun

In project da perscrutaziun cun cellas embrionalas da basa dastga vegnir realisà mo, sche:

- a. i duain vegnir cuntanschidas enconuschientschas essenzialas cun il project:
 1. en regard a la constataziun, al tractament ed a la prevenziun da grevas malsognas da l'uman, u
 2. davart la biologia da svilup da l'uman;
- b. i na pon betg vegnir cuntanschidas enconuschientschas equivalentas sin in'autra via;
- c. il project ademplescha las pretensiuns da qualitat scientificas; e
- d. il project è eticamain acceptabel.

Art. 13 Obligaziuns da la direcziun dal project

¹ Avant che realisar in project da perscrutaziun cun cellas embrionalas da basa sto la direcziun dal project communitgar quai a l'uffizi federal.

² Ella è obligada:

- a. da communitgar a l'uffizi federal ed a la cumissiun etica cumpetenta la terminaziun u l'interrupziun dal project;
- b. entaifer in termin commensurà – sunter la terminaziun e l'interrupziun dal project:
 1. da rapportar a l'uffizi federal ed a la cumissiun etica cumpetenta davart ils resultats,
 2. da render accessibla a la publicitad ina resumaziun dals resultats.

⁴ CS 812.21

Art. 14 Cumpetenzas da l'uffizi federal

L'uffizi federal po scumandar u colliar cun cundiziuns in project da perscrutaziun cun cellas embrionalas da basa, sche las pretensiuns tenor questa lescha n'èn betg ademplidas cumplettaivain.

Art. 15 Obligaziun da dumandar ina permissiun per importar ed exportar cellas embrionalas da basa

¹ Tgi che vul importar u exportar cellas embrionalas da basa, basegna ina permissiun da l'uffizi federal.

² La magazinaziun en in deposit da la duana vala sco import.

³ La permissiun d'import vegn concedida, sche:

- a. las cellas embrionalas da basa vegnan duvradas per in project da perscrutaziun concret;
- b. las cellas embrionalas da basa èn vegnidas producidas d'embrios ch'èn vegnids creads per chaschunar ina gravidanzaa, che n'han dentant betg pudì vegnir duvrads per quest intent; e
- c. il pèr pertutgà ha – suenter ch'èl è vegnì scleri – consentì da libra veglia en l'utilisaziun da l'embrio per intents da perscrutaziun e na survegn nagina indemniziun per quai.

⁴ La permissiun d'export vegn concedida, sche las cundiziuns per l'utilisaziun da las cellas embrionalas da basa èn equivalentas en il pajais da destinaziun sco quellas en questa lescha.

Art. 16 Obligaziun d'annunzia per conservar cellas embrionalas da basa

¹ Tgi che conserva cellas embrionalas da basa, sto communigar quai a l'uffizi federal.

² Il cussegl federal po prevar excepziuns da l'obligaziun d'annunzia, sch'igl è gia garantì en autra moda e maniera che l'uffizi federal ha enconuschientscha da la conservaziun da cellas embrionalas da basa.

4. part: Execuziun

Art. 17 Disposiziuns executivas

Il cussegl federal:

- a. fixescha las modalitads dal consentiment sco er las modalitads e la dimensiun dal scleriment tenor l'artitel 5;
- b. precisascha las premissas per la permissiun sco er la procedura da permissiun tenor ils artitgels 7, 8, 10 e 15;

- c. precisescha las obligaziuns da la titulara u dal titular da la permissiun tenor l'artitgel 9 sco er da las personas che basegnan ina permissiun tenor ils artitgels 10 e 15;
- d. precisescha l'obligaziun d'annunzia sco er las obligaziuns da las personas che basegnan ina permissiun e da la direcziun dal project tenor ils artitgels 13 e 16;
- e. precisescha il cuntegn dal register tenor l'artitgel 18;
- f. fixescha las taxas tenor l'artitgel 22.

Art. 18 Register

L'uffizi federal maina in register public da las cellas embrionalas da basa ch'èn avant maun en Svizra e dals projects da perscrutaziun.

Art. 19 Controlla

¹ L'uffizi federal controllescha, sche las prescripziuns da questa lescha vegnan observadas. El fa inspeziuns periodicas spezialmain per quest intent.

² Per ademplir questas incumbensas è el autorisà:

- a. da pretender gratuitamain las infurmaziuns ed ils documents necessaris;
- b. da metter pe en localitads da manaschi e da deposit;
- c. da pretender gratuitamain tut ils auters sustegns necessaris.

Art. 20 Obligaziun da cooperar

Tgi che utilisescha embryos davanz u cellas embrionalas da basa sto gidar gratuitamain l'uffizi federal tar l'adempliment da sias incumbensas e spezialmain:

- a. al dar infurmaziuns;
- b. al conceder invista dals documents;
- c. al conceder access a las localitads da manaschi e da deposit.

Art. 21 Mesiras

¹ L'uffizi federal prenda tut las mesiras ch'èn necessarias per l'execuziun da questa lescha.

² El è autorisà spezialmain:

- a. da pronunziar reclamaziuns e da fixar in termin commensurà per restabiliar il stadi legal;
- b. da sistir u da retrair permissiuns;
- c. da confiscar e da destruir embryos e cellas embrionalas da basa che na correspundan betg a las prescripziuns da questa lescha, sco er clons, schimeras, ibrids e partenots.

³ El prenda las mesiras preventivas necessarias. El è spezialmain autorisà da confiscar e da conservar embrions, cellas embrionalas da basa, clons, schimeras, ibrids e partenots contestads er en cas d'in suspect motivà.

⁴ Sch'ils organs da duana suspecteschan che questa lescha vegnia surpassada, èn els autorisads da retegnair al cunfin u en deposits da la duana spediziuns cun embrions, cun cellas embrionalas da basa, cun clons, cun schimeras, cun ibrids e cun partenots e da clamar l'uffizi federal. Quel fa ils ulteriurs scleriments e prenda las mesiras necessarias.

Art. 22 Taxas

Taxas vegnan incassadas per:

- a. conceder, sistir e retrair permissiuns;
- b. far controllas;
- c. ordinar e realisar mesiras.

Art. 23 Evaluaziun

¹ L'uffizi federal procura per l'evaluaziun da la efficacitad da questa lescha.

² Suenter la terminaziun da l'evaluaziun, il pli tard però tschintg onns suenter l'entrada en vigur da questa lescha, rapporta il departament federal da l'intern al cussegl federal e fa propostas per l'ulteriur proceder.

5. part: Disposiziuns penalas

Art. 24 Delicts

¹ Cun praschun vegn chastià, tgi che – sapientivamain:

- a. producescha cellas embrionalas da basa or d'in embrio ch'è vegni creà u modifitgà en ses patrimoni genetic per intents da perscrutaziun u or d'in clon, or d'ina schimera, or d'in ibrid u or d'in partenot u tgi che utilisescha talas cellas embrionalas da basa u tgi che importa u exporta in tal embrio u in tal clon, ina tala schimera, in tal ibrid u in tal partenot (art. 3 al. 1);
- b. dovra in embrio davanz per in auter intent che per producir cellas embrionalas da basa u importa u exporta in tal u producescha cellas embrionalas da basa or d'in embrio suenter il settavel di da ses svilup u implanta en ina dunna in embrio davanz ch'è vegni duvrà per la producziun da cellas embrionalas da basa (art. 3 al. 2).

² Cun praschun u cun multa fin 200 000 francs vegn chastià, tgi che – sapientivamain:

- a. acquista u venda embrions davanz u cellas embrionalas da basa cunter pajament u dovra embrions davanz u cellas embrionalas da basa ch'en vegnids acquistads cunter pajament (art. 4);
- b. violescha las prescripziuns davart il consentiment dal pèr pertutgà (art. 5);

- c. exequescha senza permissiun activitads che basegnan ina permissiun (art. 7, 8, 10 e 15).

³ Sche l'autura u l'autur dal delict agescha da professiun, importa il chasti:

- a. per il causal tenor l'alinea 1 praschun fin tschintg onns ed ina multa fin 500 000 francs;
- b. per ils causals tenor l'alinea 2 praschun fin tschintg onns u ina multa fin 500 000 francs.

⁴ Sche l'autura u l'autur dal delict agescha per negligentscha, è il chasti praschun fin sis mais u ina multa fin 100 000 francs.

Art. 25 Surpassaments

¹ Cun arrest u multa fin 50 000 francs vegn chastià, tgi che – sapientivamain u per negligentscha e senza ch'igl existia in delict tenor l'artitgel 24:

- a. violescha las prescripziuns davart l'indipendenza da las personas pertutgadas (art. 6);
- b. n'ademplescha betg las obligaziuns sco titulara u titular d'ina permissiun u las cundiziuns ch'èn colliadas cun la permissiun u las obligaziuns da la direzziun dal project u violescha l'obligaziun d'annunzia (art. 9, 10, 13, 15 e 16);
- c. realisescha in project da perscrutaziun, schebain che quel è vegnì scumandà da l'uffizi federal, u n'ademplescha betg las cundiziuns colliadas cun quel (art. 14);
- d. violescha l'obligaziun da cooperar (art. 20);
- e. surpassa ina prescripziun executiva, da la quala il surpassament vegn declerà dal cussegl federal sco chastiabel, u surpassa ina disposiziun ch'è drizzada cunter el u cunter ella sut la smanatscha da chasti da quest artitgel.

² La tentativa e la cumplicitad èn chastiablas.

³ In surpassament ed il chasti per in surpassament suranneschan suenter tschintg onns.

⁴ En cas spezialmain levs po vegnir desisti d'ina denunzia penala, d'ina persecuziun penala e d'in chasti.

Art. 26 Cumpetenzza e dretg penal administrativ

¹ La persecuziun ed il giudicament d'acts chastiabels èn chausa dals chantuns.

² Ils artitgels 6 e 7 (cuntravenziuns en manaschis) sco er 15 (sfalsificaziun da documents, obtegnair tras fraud ina documentaziun publica faussa) da la lescha federala dals 22 da mars 1974⁵ davart il dretg penal administrativ èn applitgabels.

⁵ CS 313.0

6. part: Disposiziuns finalas

Art. 27 Midada dal dretg vertent

La lescha davart las patentas dals 25 da zercladur 1954⁶ vegn midada sco suonda:

Art. 2

B. Exclusion da la patentaziun ¹ Exclud da la patentaziun èn invenziuns, da las qualas l'utilisaziun cuntrafascchess l'urden public u la moralà. I na vegnan concedidas naginas patentas spezialmain per:

- a. proceduras per clonar creatiras umanas ed ils clons che vegnan producids or da talas;
- b. proceduras per crear schimeras ed ibrids cun utilizar cellas schermigiantas umanas u cellas umanas totipotentas e las creatiras che vegnan producidas or da talas;
- c. proceduras da la partenogènesia cun utilizar schermenza umana ed ils partenots che vegnan creads tras quai;
- d. proceduras per modifitgar l'identità genetica da la creatira umana ch'è cuntegnida en la cella schermigianta e las cellas schermigiantas che vegnan producidas en questa moda;
- e. cellas embrionalas da basa betg modifitgadas e lingias da cellas embrionalas da basa betg modifitgadas.

² Er exclus da la patentaziun èn proceduras da la chirurgia, da la terapia e da la diagnostica che vegnan applitgadas vi dal corp uman u animal.

Art. 28 Disposiziun transitoria

Tgi che ha già cumenzà cun in project da perscrutaziun cun cellas embrionalas da basa sto communigar quai a l'uffizi federal il pli tard trais mais sunter l'entrada en vigur da questa lescha.

Art. 29 Referendum ed entrada en vigur

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

PP
Spediziun postala

Spediziuns enavos a la controlla
d'abitants da la vischnanca

Recumandaziun
a las votantas ed als votants

Il cussegl federal ed il parlament recu-
mondan a las votantas ed als votants
da votar ils 28 da november 2004
sco suonda:

- Gea a la refurma da la gulivaziun da finanzas e da la repartiziun da las incumbensas tranter la confederaziun ed ils chantuns (RFI)
- Gea al nov urden da finanzas
- Gea a la lescha davart las cellas da basa